

Cá Sấu Hoa Cà

Mạn Vũ

Lúc tôi bước ra khỏi khu phố, đèn đường đã bắt đầu sáng. Chỉ có một cái đèn với nùm tròn tròn, và cái vành chụp cũng tròn xoe như một con đom đóm phồng to đôi cánh quá mức trong đêm để soi một khoảng chập chờn sâu trải mãi về phía trước.

Con đường dài, thật dài, dài đến mức đi mãi mà có cảm giác nó xuyên ngang qua khắp thành phố, xuyên qua vách mọi ngôi nhà xếp san sát cạnh nhau. Có mùi rêu ẩm ẩm trên những mép tường loang lổ gạch và vôi vữa tróc lả tả. Tự dưng nhớ lại mấy câu nói hồi chiều của đứa em gái. Khi đó, tôi đứng tì tay lên cửa sổ phòng nó và bảo:

Độc giả đoán hai anh em nhà này đều không còn nhỏ. Nhưng họ dường như không chịu lớn. Cả hai vẫn còn là trẻ con với niềm tin vào điều may mắn ở trong mồm con cá sấu hoa cà. Cho đến khi một sự thật thần nhiên bộc lộ. Rêu đời thì cứ mọc. TS mà nhẩn nại ngồi xem rêu mọc, mọc dần từng tí một. Chi tiết gọi nổi hoang mang, ngơ ngác và lạnh lạnh.

Thời gian không xác định rõ. Không gian cũng không rõ. Nó có thể ở nơi này và nơi khác, hoặc không đâu cả. Nhưng có chỗ truyện tiết lộ một địa danh: rạp xiếc Thủ Lệ (ở Hà Nội?). Ồ, về ngôn ngữ, ở nơi ấy người ta không nói là “cột dây giày”, “chút xíu”, “phải chi”, “coi xiếc”, “bộn tiền”... Nhân vật đã không có tên, cũng không có một địa danh nào, vậy chữ Thủ Lệ ở đây có phải chỉ là tác giả buột ra mà thôi? Hay thực sự cái tên ấy là một kỷ niệm cần được lưu giữ?

HỒ ANH THÁI

- Em chắc là cũng ít về nhà nên phòng không có hơi người, rêu mới lan khắp bậc cửa thế này.

Em gái tôi vẫn ngồi khuất trong một góc sẫm trong phòng nên tôi không thấy được khuôn mặt nó, cũng chẳng nghe nó trả lời gì. Nắng chiều chiếu vào đúng hai bàn chân của nó đang duỗi ra, làm tôi có cảm tưởng chúng đang chuyển sang một màu cam nhạt nhợt. Tôi lại bảo:

- Sao không về nhà hả em? Về đi, em có gì làm ở đây đâu? Em ở đây làm gì?

Lần này thì tôi nghe con em trả lời rất khê:

- Ở lại đây để xem rêu mọc. Mỗi tối mọc một ít.

Đường phố càng ngày giờ lên đèn càng sớm. Chẳng hiểu vì sao. Có lẽ càng ngày thiên hạ càng sợ bóng tối. Mà bóng tối thì cứ lẩn khuất đâu đó, trong suốt tháng hoặc chập chờn ngay cả trong nắng, trong gió, trong cây xanh, trong cả những thân rêu xanh ngấn ngắt vừa nhú lên. Càng thấp đèn sớm, trời lại càng mau tối. Tôi ngẩng nhìn lên bầu trời bị những mái nhà cao che cả, chỉ còn một dải dài màu xanh đậm. Nhìn như một con đường lật ngược trơn tuột vắt ngang ngay trên đầu, vừa gần vừa xa. Vẫn chưa tối hẳn mà sao ngỗ phỗ đi âm u quá. Lại nhớ lúc con bé em tiền tôi ra cửa, tôi vừa cột dây giày vừa hỏi:

- Trời chưa tối, bây giờ anh về rồi thì em làm gì?

Cô em nhỏ đứng tựa vào khung cửa trả lời nhát gừng:

- Em không biết. Chắc lên phòng bật đèn lên.

- Chưa tối mà em.

Không nghe câu trả lời. Lúc tôi ngẩng đầu lên đã thấy đứa em đang đi lên cầu thang, quay về phòng. Có lẽ nó thấy cần phải đi bật đèn lên thật. Biết đâu trời đã tối thật.

Vách tường hai bên đường đi tỏa ra một thứ hơi man mát, lạnh lạnh và không hiểu sao lại làm người ta có cảm giác rằng nó mang một thứ màu sắc sẫm màu mờ mờ. Chỉ cần đi thêm chút xíu nữa sẽ ra đến đường cái ngoài kia. Đường cái sáng rực rỡ ánh đèn. Bất giác tôi đi chậm lại, đưa tay miết nhẹ lên vách tường. Rêu êm êm và bám vào kẽ móng tay. Lại nhớ hồi bé, cách tháng một lần mẹ dúi vào tay hai anh em cái bàn chải và bắt chà sân. Cái sân gạch tàu đỏ, trời mưa xuống hay bám rêu. Con bé em thích miết tay lên những mảng rêu vừa tróc ra. Cuối buổi bao giờ cái sân cũng sạch bong mà tay chân con bé thì xanh lè.

Đường đi ở đây cũng lát những mảnh gạch vỡ màu đỏ. Và cũng có rêu. Rất trơn, mẹ nói đúng, đường gạch tàu có rêu trơn lắm, nhưng chẳng sao, tôi có ngã đâu. Từ bé đến lớn, tôi ít ngã mà cũng ít thấy người khác ngã. Có lẽ người ta thường hay bị ngã trong truyện và phim hơn. Hay ở đó đường đi nhiều rêu hơn?

Ừ, cuối cùng cũng đã ra đến đường chính. Ngoảnh đầu nhìn lại thấy con phố mình vừa ra khỏi hình như càng lúc càng co hẹp lại, bóng tối co cứng lại và vì thế sẫm màu hơn. Đường đi nhỏ lại đến mức mình chẳng tin nổi rằng mình vừa từ đó bước ra.

Tôi gọi xe và đưa địa chỉ cần đến. Tại sao con bé em chẳng bao giờ hỏi anh nó rằng: “Tối nay anh làm gì?”. Nếu em hỏi, anh sẽ ngồi xuống bên bậu cửa sổ của em và kể cho em nghe hết tất cả mọi chuyện. Nhưng em chẳng bao giờ hỏi cả. Em bao giờ cũng chỉ trả lời những câu hỏi của anh và bao giờ cũng trả lời bằng cái giọng lửng lơ chả đầu chả cuối. Sao thế hả em? Từ bao giờ rồi em đã không còn đặt câu hỏi nữa?

Người chở tôi đi là một ông xe ôm mặc chiếc áo xanh sẫm, nhìn y hệt như màu trời bây giờ, khiến tôi cứ muốn chạm tay vào vai áo ông ta mãi. Những người lái xe ôm bao giờ cũng thích trò chuyện với khách. Hình như cảm giác chở một người xa lạ trên xe mình mà cảm lạnh suốt quãng đường đi là một cảm giác không thể chịu đựng nổi. Người đàn ông này có một giọng nói nghe sắc sảo. Ông ta huyên thuyên mãi về chuyện giá xăng, chuyện giá vàng, chuyện bóng đá trong khi tôi lơ đãng trả lời, đầu óc còn bận với vài suy nghĩ vẩn vơ.

Rồi bất chợt chúng tôi rời bỏ đại lộ rất sáng đèn để rẽ sang một con phố nhỏ hơn. Vẫn có đèn nhưng bóng tối lại lần khuất đâu đây và tôi có thể cảm giác nó đang len nhẹ nhẹ qua tóc tôi. Và bỗng dung người lái xe ôm quay đầu lại hỏi:

- Lúc này quên không chỉ cho cậu xem rạp xiếc Thủ Lệ. Cậu thấy nó chưa nhỉ?

Tôi lại trả lời nhát gừng:

- Rồi.

Và rồi tôi nhớ ngay đến cái rạp xiếc khởi đầu cho mọi câu chuyện bây giờ, mọi câu chuyện mai sau và còn mai sau mai sau nữa, mãi mãi chẳng bao giờ chấm dứt nổi. Bé em của anh, phải chỉ có một lần nào anh được kể em nghe thật điềm tĩnh, thật nhẹ nhàng và từ tốn kỷ niệm thời chúng mình còn bé, kỷ niệm về cái rạp xiếc đã làm khởi quay bánh xe cuộc đời chúng mình.

Anh có thể bắt đầu mọi chuyện bằng một câu thật đơn giản vô cùng thế này:

Hồi đó hai đứa còn bé lắm. Tôi mười bốn và em tôi lên mười.

Thế thôi, và mọi chuyện sẽ tự trôi chảy ra, tự mình đi hết hành trình của truyện kể. Anh đã khát khao biết bao được kể lại câu chuyện của mình, chẳng để làm gì cả, anh biết, nhưng anh vẫn muốn kể, anh cần kể

lại để khuây khỏa chính mình. Nhưng em gái nhỏ của anh, chẳng bao giờ em để anh nói được câu nói ấy. Chỉ cần nhắc đến hồi mình còn bé là em đã đứng lên và bỏ đi rồi.

Vì thế, tôi lại đặt tay lên vai áo màu trời đỏ sẫm của người lái xe ôm và nói:

- Ông biết không, hồi bé tôi và em gái tôi cũng đã từng được mẹ cho đi coi xiếc đấy. Hồi đó hai đứa còn bé lắm. Tôi mười bốn và em tôi lên mười. Có một người họ hàng mời cả nhà tôi lên phố để dự đám cưới. Rồi mẹ dẫn tôi và em đi xem xiếc. Vé hồi đó với chúng tôi là rất đắt nên hai anh em ngồi rất ngoan trên băng ghế, không vói vỉnh mẹ mua quà bánh gì cả. Em gái tôi lần đầu tiên nhìn thấy con voi, nó sợ đến xanh xám cả mặt, úp hai bàn tay lên mắt nhưng thi thoảng vẫn hé hé ra để nhìn qua kẽ tay. Hình như trẻ con đứa nào cũng vậy.

- Ồ, không hẳn đâu. Mấy đứa con tôi xem tivi nhiều quá rồi nên con voi cũng chẳng có gì làm nó lạ lắm nữa. Thời này tìm được một đứa trẻ khóc vì một con voi tai to kẻ cũng không dễ lắm đâu.

- Ừ thì dĩ nhiên. Nhưng để tôi kể tiếp. Ở màn cuối, người ta mang ra một con cá sấu hoa cà. À, đó là lần đầu hai đứa chúng tôi nghe thấy cái tên lạ lùng này. Còn bé em tôi vừa háo hức vừa sợ hãi. Người quản trò là một gã cao to hơn ba mươi tuổi, quần quanh mình một miếng vải có hoa văn da hổ. Lúc đó tôi tưởng đó là da hổ thật và suốt mấy tháng tiếp theo, vẫn đinh ninh người này đã hạ một con hổ thật to, lột da nó và may làm áo mặc, như Võ Tòng trong truyện ấy. Tôi nuôi một niềm thần phục với anh ta trong cả quãng thời gian dài. Nhưng tôi lạc chuyện rồi, để tôi kể tiếp. Người quản trò bảo rằng cá sấu hoa cà rất linh thiêng, chỉ cần ném một ít tiền vào cái miệng đang há hốc ra của con cá sấu thì nhất định người ném sẽ gặp may mắn trong cuộc đời. Ô, người ta ủa đến hưởng ứng trò này đông lắm.

- Tôi biết trò này rồi. Bây giờ nó nhan nhản. Rạp xiếc nào chả có một hai con cá sấu hoa cà để diễn màn ném tiền đổi vận may này. Thu cũng bộn tiền chứ ít ả.

- Vậy à, thời tôi còn bé, hình như đó là rạp xiếc đầu tiên diễn trò này. Cả hai đứa tôi đều khẩn khoản xin mẹ cho tiền để ném vào miệng cá sấu nhưng mẹ không cho. Mẹ bảo phí tiền và đó là trò vớ vẩn. Rồi mẹ dắt hai đứa về.

Tôi im lặng một lúc lâu, người lái xe hỏi:

- Rồi chuyện thế nào nữa?

- Thì hết rồi, chuyện hồi đó chỉ có thế thôi. Cả hai đứa tôi đều có cảm giác mình đã bỏ qua mất một cơ hội hiếm hoi trên đời để lấy được vận may cho chính đời mình.

- Ồ thì trẻ con mà, trẻ con hay tin vào những điều như thế.

Tôi cảm thấy đắng đắng trong miệng. Tôi lẩm bẩm một mình thật khẽ: “Không hẳn thế đâu, không hẳn là chỉ khi người ta trẻ con người ta mới nghĩ thế”.

Chúng tôi dừng xe trước một ngôi nhà chẳng lớn quá mà cũng chẳng nhỏ quá. Tôi trả tiền hậu hĩ cho người lái xe vì cuối cùng tôi cũng đã kể xong được chuyện của mình, dù là với một người lạ như anh ta. Tôi bấm chuông. Đã có hẹn bằng điện thoại từ trước nên người ta mở cửa mời tôi vào không hỏi han chi nhiều. Nhà cửa không tuềnh toàng, cũng không sang trọng. Vừa đủ để con người ta sống được. Chủ nhà là người tôi tìm kiếm từ rất lâu rồi. Người quản trò của trò cá sấu hoa cà thời tôi còn bé. Không còn tấm khoác da hổ nào nữa. Ông ta giờ hơn năm mươi tuổi, mặc bộ pyjama màu trắng sọc xanh trông thư thái và nhẹ nhàng. Ông lắng nghe tôi kể lại lần nữa câu chuyện ký ức của hai đứa bé xa xưa. Tôi chấm dứt câu chuyện của mình bằng một lời đề nghị rụt rè:

- Liệu tôi có thể tìm được con cá sấu hồi đó không và nếu... nếu bây giờ tôi cho tiền vào miệng nó, biết đâu may mắn sẽ đến, cái gì đó sẽ thay đổi cho cả hai anh em chúng tôi?

Và rồi người quản trò năm xưa mỉm cười, một nụ cười gần như là đau khổ:

- Khó quá, khi đó tôi túng quá, không biết lấy gì để câu khách nên mới bày ra trò này, chứ con cá sấu có thần bí gì đâu. Từ sau khi tôi diễn trò này, các rạp khác đua nhau bắt chước, nên mới thành ra cái gọi là niềm tin vào quyền lực của con cá sấu. Tôi cũng chẳng ngờ là cậu còn tin vào trò này nữa. Cậu thấy đó, tôi bỏ nghề lâu rồi và con cá sấu đó, nếu không làm thì nó đã được dọn ra bàn tiệc cho người ta ăn gần 20 năm trước rồi.

Tôi không nhớ mình đã đứng lên và đi về như thế nào. Tôi đi bộ ra đường cái. Ngõ phố ở đây rộng hơn nhưng những cái chụp đèn thì vẫn tròn xoe như con đom đóm phồng to. Tường chừng như nó sắp vỡ vụn ra và ánh sáng vàng đục này sẽ chảy tràn trề khắp mặt đất. Lúc đi ngang một ngọn đèn đường chập chờn, chợt dừng tôi thấy hiện lên trong đầu mình câu hỏi cuối cùng của người em gái. Đó là một ngày trước khi nó bỏ đi. Nó ngồi chà cái sân gạch tàu đỏ, ngón tay dài và trắng chứ không còn mũm mĩm như lúc bé vẫn nhoe nhoét rêu xanh. Tôi đứng bên cạnh xách xô nước cho nó. Em gái tôi vịn vào những mảng rêu trong tay và bắt chợt hỏi:

- Anh à, nếu khi đó em được ném tiền vào miệng con cá sấu đó thì có lẽ bây giờ em đã rất hạnh phúc, có đúng thế không?

Tôi không trả lời được. Tôi không biết câu trả lời là gì. Và vì thế con bé ra đi vào sáng hôm sau. Và vì thế tôi đi tìm câu trả lời cho nó. Tìm mãi và tìm mãi một con cá sấu hoa cà ngậm hạnh phúc của nó trong cái miệng lờm chờm đầy răng.

Lần trước nữa, khi tôi đến tìm nó trong căn phòng nhỏ nằm sâu hút trong con đường âm u, tôi cũng lại hỏi:

- Sao không về hả em? Em ở đây có làm gì đâu?

Nó im lặng một lúc rồi trả lời:

- Chẳng để làm gì cả. Về thì cũng hết như thế. Mẹ lúc nào cũng làm những điều có lý, nói những điều có lý. Mẹ sẽ nhìn em y như cách người ta chào đón con chiên đi lạc trong Thánh kinh. Một sự trở về đầy đạo đức và có lý. Em không muốn về để trông thấy những điều có lý nữa. Nó vượt quá sự chịu đựng của em.

Mẹ, mẹ bao giờ cũng đúng. Mẹ biết mọi thứ. Mẹ biết khi rêu mọc thì sàn gạch tàu rất trơn và chúng tôi vẫn phải cách thàng đi chà sân một lần. Mẹ biết ngay từ đâu rằng tiền ném vào miệng con cá sấu chỉ là một trò phù phiếm. Mẹ, mẹ biết tất cả. Lúc nào mẹ cũng có lý. Và rồi, em gái tôi ra đi vào một buổi sáng. Mẹ vẫn sẽ bình tâm ngồi chờ ở nhà vì mẹ biết nó chẳng có lý do gì để ra đi, mẹ biết rồi nhất định em tôi sẽ trở về. Đó là chuyện rất logic.

Ừ, rồi buổi chiều, chiều chiều hắt nắng vào hai bàn chân em gái nhỏ, làm tôi tưởng như dưới nắng là hai cánh sen úp xuống, ngả màu, chuyển sắc và mỗi một, tôi lại sẽ đến ngõ phố hẹp, đi xuyên qua bóng tối, bước dưới dải đường trời xanh lật ngược trên cao, leo lên từng bậc cầu thang chật hẹp cọt kẹt, đến phòng em tôi để hỏi:

- Sao không về hả em? Em ở đây làm gì?

Và rồi, tôi biết, biết rất rõ rằng con bé sẽ im lặng một lúc mới trả lời thật khẽ:

- Ở lại đây để xem rêu mọc. Mỗi ngày mọc một ít.

Truyện ngắn của MẠN VŨ